

کلک عشق خوشنویسان آذربایجان

کتاب کلک عشق، آثار خوشنویسان آذربایجان است که با محوریت انجمن خوشنویسان تبریز و کانون فرهنگ و ادب و هنر آذربایجان به چاپ رسیده و در آن ۱۶۸ اثر از خوشنویسان آذربایجان به زیور طبع آراسته شده‌اند. قطع کتاب سلطانی بوده و با کاغذ گلاسه مرغوب در ۱۵۰۰ نسخه به چاپ رسیده است. این اثر از نظر کمی بیانگر رشد خیره کننده‌ی هنر خوشنویسی در منطقه‌ی غرب کشور است که هم اکنون تعداد قابل توجهی از خوشنویسان در آن به هنرنمایی اشتغال دارند. کتاب دربردارنده‌ی خطوط نستعلیق، شکسته، نسخ و ثلث بوده و در آن قطعات در قالب‌های مختلف سطر، دو سطری، چلیپا و سیاه مشق تنظیم شده‌اند.

آذربایجان از قطب‌های هنرهای تجسمی و به ویژه هنر خوشنویسی است که می‌توان ردپای آن را در تاریخ خط جست‌وجو کرد. از معاصران بزرگانی چون حسن هریسی و طاهر خوشنویس به عنوان کاتبان قرآن یادگارهای ارزنده‌ای از خود برجای نهاده‌اند و در دوره‌ی تیموری، میرعلی تبریزی واضع خط نستعلیق از دیار تبریز برخاسته و بالاخره محمد حسین تبریزی به عنوان تربیت‌کننده‌ی میرعماد و علیرضای تبریزی (عباسی) نقش غیرقابل‌انکاری در قوام هنر خوشنویسی از خود برجای نهاده‌اند. از سویی تبریز زیست‌گاه بزرگانی چون میرحسین خوشنویس‌باشی پیشرو نوآوری در سیاه مشق نویسی بوده و حال باید دید وارثان آن فرهنگ ویران دیروز تا چه جایگاهی به حفظ میراث آنها پرداخته و جای خالی آن بزرگان را پر کرده‌اند؟

هرچند تبریز امروز و آذربایجان عصر حاضر با داشتن خوشنویسان هنروری چون حسین و رضا رسام، زنده‌یاد استاد ابراهیم بخت شکوهی، محمدعلی فرزبود، علی غیورانه، جمشید وجدنیا و حسن کرمانی و تنی چند از پیشگامان خوشنویسی در پس از انقلاب توانسته از بُعد کمی به گسترش دامنه اثرگذاری خوشنویسی بپردازد اما باید اذعان داشت در این دیار ظهور پدیده‌های منحصر به فرد هنوز عملی نشده است و آنچه از آثار چاپ شده‌ی کتاب مشهود است این نکته را به خوبی نشان می‌دهد که چگونه راهی ناهموار، پیش روی سالکان این هنر قرار دارد. کتاب بعد از مرور چندین صفحه یکنواخت می‌شود. عکس‌ها و شرح حال‌ها و قطعات می‌آیند و بعد از مدتی تصاویر، خطوط و خوشنویسان همانند هم می‌شوند. از همه مهم‌تر این که در صفحه‌آرایی کتاب دو فضای حاشیه‌ای موجب اشغال صفحه شده و از خودنمایی بیشتر قطعات جلوگیری می‌کند. در عین حال زیبایی برخی از سیاه مشق‌های هنری در کتاب خستگی ناشی از یکنواختی را برطرف می‌کند. برخی از قطعات در اثر کوچک‌شدن چیزی به نمایش نمی‌گذارند و این اشاره لازم است که قطعات ضعیف زیادی در این مجموعه راه یافته که شاید از جنبه‌ی تشویق علاقه‌مندان یا پر حجم کردن کتاب این کار صورت پذیرفته است.

به هر حال مجموعه دارای قطعات موفق و قابل اعتنا نیز می‌باشد و شاید اگر گزیده‌ای عالی از این آثار در حجمی کمتر ارائه می‌گردید می‌توانست سطح کیفی خوشنویسی آذربایجان را بهتر معرفی کند.

در نهایت همت دست اندرکاران چاپ این اثر که در حال تبدیل‌شدن به یک سبک و شیوه‌ی عمومی در استان‌ها است، قابل تقدیر می‌باشد. امیدآنکه در مراحل بعدی با سطح کیفی بالاتری شاهد آثاری از این دست باشیم.